

A VIDÉK HÍREI

Gyújtogató beteg

Tűz volt a szolnoki Hetényi Kórházban. A pszichiátriai osztályon az egyik ápoló öngyújtójával lobbantotta lángra lepedőjét, illetve matracát. A fiatal nő korábban kétszer követett el hasonló cselekedetet a törökszentmiklósi pszichiátriai betegek otthonában, ahová az elmúlt hetekben háromszor riasztották gyújtogatóshoz a tűzoltókat. Mint arról beszámoltunk, az egyik eset emberéletet követelt.

Fogathajtásból vizsgáztak

Negyven, többségében roma származású férfi szerzett a napokban fogathajtásból engedélyt Tiszavasváriban és Tiszsaeszláron. Korábban, mint szerzte az országban mindenütt, a szabocsi városka körzetében is sok balesetet okoztak a lovas fogatok, elsősorban a kocsisok felkészületlensége miatt. A vasvári rendőrkapitányság és a romaszervezetek ezért határoztak úgy, hogy egyhetes tanfolyamot szerveznek a közlekedési felügyelet közreműködésével a fogatosok számára. A felkészítés eredményességét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy egyetlenegy jelentkező kényszerült pótvizgára.

Őshonos fák az ártéren

A gátak megerősítésével párhuzamosan őshonos fákat telepítenek a Felső-Tisza árterébe. A töltés hullámtéri oldalára a Hortobágyi Nemzeti Park ajánlására hazai nyárt, fűzet, tölgyet és kőris ültetnek mintegy negyven méter szélességben a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság megbízásából a szakemberek. A felseperedő fák kettős hasznát hajtják: pénzt hoznak, s védik a hullámtól a töltést.

Eladó

az internálótábor

Eladó a pusztulás szélére jutott egykori kistarcsai internálótábor. Az ötvenes évek elején az ÁVH által birtokolt, majd '56-os foglyokat is őrző objektumon szívesen táladna a Belügyminisztérium és a helyi önkormányzat. A korábbi hasznosítási tervek, melyek közt intézmények elhelyezése, tévéstudió és rendőrszállás egyaránt szerepelt, nem váltak valóra. Kistarcsa a tábor területéből nyolc hektár tulajdonosa. A község képviselő-testülete már döntött a volt tornacsarnok kereskedelmi célú értékesítéséről. További tíz hektár állami kézben van. A készenléti rendőrség gondnoksága alatt lévő területen többek között a parancsnoki épület, a légénységi szállás és a dísztribúnós alakulótér vár vevőre.

Ingóványa építettek

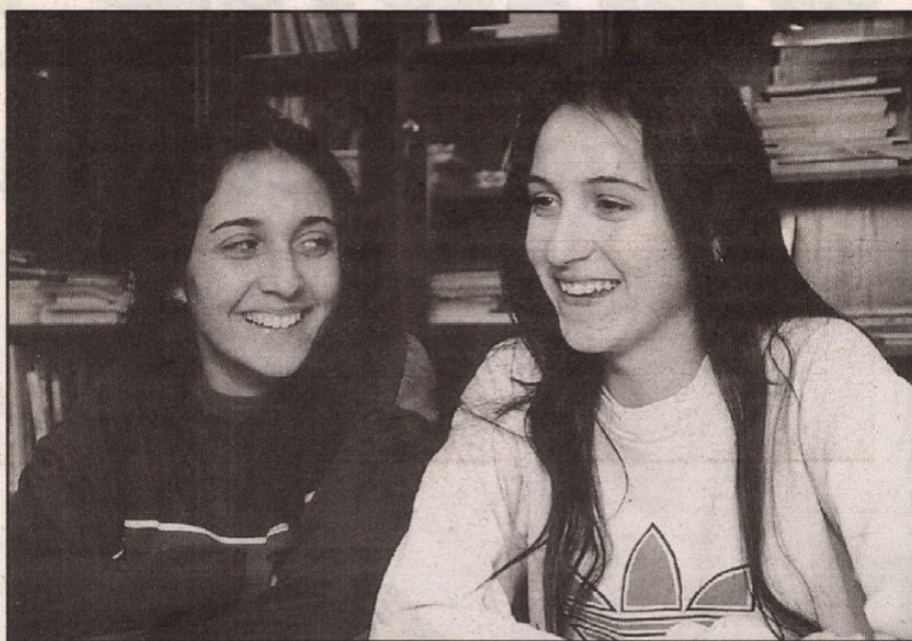
A sződi jegyző és a műszaki előadó elbocsátását, a polgármester ellen pedig fegyelmi eljárás indítását javasolja az a bizottság, mely a csörögi településrészen mostanában zajló roma betelepülés körülményeit vizsgálja. Nemrégiben nyilvánosságra került, hogy a község hivatalában, az építéshatósági előadó tudta nélkül, öt háromlakásos és hat kétlakásos ház szabálytalan építésére adtak ki egy vállalkozónak engedélyeket. Ingóványos területen, egy-két arasz vastagságú alapokra húzták fel a legelemibb lakhatási feltételeket sem biztosító épületeket. A jegyző utóbb felfüggesztette a munkálatokat, az azonban ma is zajlik, több család beköltözött már. Az ügyben feljelentést tett az OTP Bank Rt. regionális igazgatósága arra gyanakodva, hogy az építők visszaéltek a szociálpolitikai kedvezménnyel.

A zalai dombok között megbújó kicsi falu, Csapi általános iskolája különleges intézmény, talán egyedülálló az országban, mert óvodája is van, és a tizedik osztályig tanulnak itt a halmozottan hátrányos helyzetű, túlnyomórészt beás cigány családok gyerekei.

Hétfőn érkeznek és pénteken utaznak haza. Az iskola megveszi nekik a menétértit, nehogy a pénz valahol elolvadjon. Jelenleg 253 bennlakó tanulója van az intézménynek Zala és Somogy megye 34 településéről. Ezek a gyerekek itt esélyt kapnak rá, hogy használható tudást szerevezve kitörjenek a nyomorból.

Sok szülő maga is ebben az intézményben nőtt fel, s itt tudja biztonságban a gyermekét. A ma már zsúfolt bentlakásos iskola 1973-ban negyven-ötven kisdíjakot fogadva kezdett működni, 1989-ben pedig a Nagyrecséről áthozott felső tagozattal bővült. A hajdani kúria újabb épületrészekkel gyarapodott, tavaly 85 millió forintos beruházással befejeződött az emeletráépítés, januártól pedig a padlástérben kialakított szobákban újabb 35 tanuló lehet elhelyezni.

Nagy terheket hordoznak ezek a gyerekek. Sok felnőtt összeroppant volna már alattuk – mondja szomorúan Kiefer Károly, az iskola igazgatója. – Minden tanév kezdetén a tantestület végigjárja a családokat. Sokan csak a segélyekből és a családi pótlékból tengődnek. Mi itt más életet ismertünk meg a

Tünde és Eufrozina szakácsnak készül

KISS FERENC FELVÉTELE

gyerekekkel, de ahogy visszakerülnek, lehúzza őket a nyomor. Ezért igyekszünk megtanítani őket az önfenntartásra, arra, hogy értsenek a kertműveléshez, az állatgondozáshoz, a növénytermesztéshez, a gépekhez. A konyhának alapanyagot termelünk, disznót hizlalunk a segítségükkel. Jövőre elindítjuk a szaképzést. Most van először tizedik osztályunk, s nem engedjük el őket. Szakácsszakmát tanulhatnak, megállapodtunk a

nagyanizsai szakképzővel, hogy akik másvalamit szeretnének tanulni, ott választhassanak mesterséget. Kisbuszunkkal bejárhatnak az iskolába.

Az igazgató álma az, hogy az iskolára szövetkezet épüljön. A közelben 50 hektár terület áll rendelkezésre a régi tévészépiletekkel. E terv megvalósításához azonban sok pénz kell.

Az intézményben összegyűjtik a romahagyományokat; meséket, dalokat, tánc-

kat. A hagyománygyűjtés az identitás megőrzését szolgálja.

Elérte Csapi iskolája, hogy ebben a faluban a helybéliek nem idegenkednek a cigányoktól, hiszen az intézmény munkahelyeket ad a falusiaknak, a közösségi ünnepeken, rendezvényeken pedig a gyerekek adják a műsort, egyzóval sok szál köti össze az iskolát és a települést.

Két tizenhat éves, tizedik osztályos lánnyal beszélgettem. Tünde és Eufrozina jövőre is itt maradnak, szakácsnak tanulnak.

– És azután?

– Jó lenne a vendéglátásba kerülni – válaszolták kicsit bizonytalanul.

Mindketten megegyeznek abban, hogy dolgozni szeretnének, és önállóan élni, előbb albérletben, aztán, valamikor, saját lakásban. Nem akarnak a család terhére lenni...

Egyikük elújságolja, hogy nővérenek francia az élettársa, gyerekük is született már, jól élnek. Tavaly őt is meghívták vendégségbe Franciaországba. Átsemlemlt mosolya elárulja, a látogatás élete legszebb élménye. Talán haza sem akaródzott jönnie, csakhogy...

– Megígérttem az igazgató bácsinak, hogy visszatérek, és januárban az első tanítási napon itt voltam. Igaz, elaludtam a padban a fáradtságtól.

Bozsér Erzsébet

Fehérnépek újévi szobafogságban

Vekker János nehezen talált rá az évek régebbi fordulójának emlékeire. Jóval túl a hetvenen már kevésbé foglalkoztatják a jobbára gyerekekre, ifjakra tartozó dolgok. „Nemigen emlékszem, ki tudja már, hogyan volt...” Ezt ismételtette, amikor kérdezgetni kezdtem, ám kisvártatva csak elmosolyodott.

– Azt azért sokáig megemlegettük, amikor még legényként némiképp kapatosan, január elsején pirkadatkor hárman szereztünk egy viharlámpát, meggyújtottuk, és azzal jártuk végig a falut, mondván, hogy mi most lámpással keressük az újévet.

Ízes magyarsággal beszélt el mindezt, ám valószínűleg akkor, régen inkább némétül kérdezték a falubelieket az újesztendő hollétéről, hiszen Szulokban még ma is – jól-rosszul – ért és beszél ősei nyelvén a hatszázhetven ott lakó háromnegyede.

Idővel az is kiderült: ha nem is a mai, petárdás, papírsapkás, túlzottan hangoskodó módon, de nem is nagyon csöndesen, népes táncmulatságokkal búcsúztatták ebben a dél-somogyi faluban az elmúlt évet a fiatalok. Két kocma volt és két zenekar, szólt a valcer... Többen voltak a szulokiak, mint manapság, jobb volt a kedvük.

A polgármester, Virth József – aki akkor vesztette el a neve elejéről a W másik felét, amikor egy magyar hivatalnok nem jól vezette be az anyakönyvbé – a régi szokások fogatkozásáról mondta:

– Néhánydammal igyekszem összegyűjteni és rendszerezni az itteni németiség hagyományait, tehát nem múlik el minden nyomtalanul. Itt azért vesztett el a másutt tapasztalhatóknál is hamarabb nem kevés népszokás, mert az öregek szándékosan magyarosodni akartak, féltek a kitelepítéstől. Az én apám még a legutóbbi népszámláláskor is magyarnak mondta magát. Hála istennek ma már mosolyogni is tudunk, amikor azt mondjuk: Szulokban némétül jól beszélő, egészen magyar emberek élnek; de bizony a közösségi büntetés éveiben ennek fele sem volt tréfa.

Az év végi ünnepek sora persze itt is karácsonykor kezdődött, a betlehemezésnek

megfelelő kriszkindijárással, Mária és József, két pásztor és négy angyal érkezését jelentette be a házaknál két élőénekes, majd elénekelték, eljátszották a kisdéd születésének történetét. Éppen éjfélre a templomba érkezett a gyereksapat, s ott újra elmesélte a bibliai történetet. Nagykarácsony napján a kereszt- és a bérmaszúlok kerekedtek föl, meglátogatták a rájuk bízottakat, ajándékot vittek nekik. Az aprószenetek vidámsága köszöntötte néhány nap múlva a reggelt. Fiúk fogtak fűzfavessző virgácsot, megcsapkodták a lányokat – persze csak érzéssel –, és egy versikével Isten segítségét kérték hozzá, hogy a megvirgácsolt hajdonok egészségesek legyenek a következő évben is.

– Lányok, asszonyok lenni újév napján délig volt kissé kellemetlen, az öregek még ma is tartják magukat hozzá, hogy a nők délelőtt nem léphetnek ki a házból, valaki máshoz bemenniük pedig maga az istenkáromlás. Még az én gyerekkoromban is óriási botrány lett belőle, amikor elsején délelőtt a barátnóm átszaladt hozzám. Úgy tartották: nagy szerencsétlenséget hoz, ha idegen lány vagy asszony lépi át a küszöböt. Bezzeg a férfiak, ők mehettek sorban újévet köszönteni.

Mágenheim Péterné mesélte ezt, s hozzátette: már a nagyszülei sem tudták igazán, hogy miért kellett újév délelőti szobafogságban tartani a fehérszemélyeket. A babona eredete talán valahol még némétföldön veszett el. Miképpen eltűnt az 1700-as években a Dunán, tutajokon Magyarorszáig ereszkedő, valószínűleg

Baden-Württembergből fölkerekedett családok asztaláról a bejgli is (vagy tán ott sem volt), tény: ezt a hamisítatlanul német nevű, német eredetű ünnepi süteményt Szulokban csak a legújabb időkben kezdték megismerni.

Amúgy még ma is karácsony tájékára időzítik a disznóvágást, és készül sokféle ünnepi étel, de már inkább magyarosan. Egy biztos: újévkor tilos a baromfi, mert az hátrakaparja a szerencsét, ajánlatos ezzel szemben disznóféléből jól belakni, mert az előretúrja a jövő jójételeményeit.

– Disznóvágás, ajjaj – legyintett rá Vekker János. – Az én időmben két kanász és két csordás durrogatott az ostorral szentestén sötétedés után az utcán, és aki adott magára, az kiment hozzájuk, ellátta őket szalonnával, tojással, borral. Ma meg nincs is pásztorunk. Minek is lenne? Le-

génykoromban disznó is, marha is volt minden háznál, legkevesebb tíz, ma meg minden tizedik portánál jó, ha egy akad.

Nem lett ettől szilveszteriesen vidor a kedvünk, Virth József is csak annyit mondott: lassabban erősödik a falu, mint szeretné. A templomban a szilveszter esti áhítat után az óévre emlékezve kevesebb megkötött házasságról számolhat be a lelkipásztor, s több eltávozott lelket emleget, de talán fordulni látszik már a fogatkozás.

Az aprószeneteki jókívánság-mondókat emlegettük föl ismét, tán épp ezért. „Frisch und gesund, Frisch und gesund / bleib's ganzi Jahr gsund / langs lebe Gott soll's gebe / Gott soll dir die Gesundheit gebe.”

Legyenek hát egészségesek a szuloki lányok! S persze a fiúk is. Hogy gyarapíthassák a falut.

Luthár Péter

SZABAD FÖLD

Független társadalmi és családi hetilap

Főszerkesztő: Végh Alpár Sándor

Főszerkesztő-helyettes: Dippold Pál

Olvasószerkesztő: Valló László, Bognár Antal

A szerkesztőség címe:

1091 Budapest, Üllői út 51.

Postacím: 1428 Bp. 8., Pf. 52

Telefon: 06-1/216-8919, 06-1/216-8929, 06-1/216-6962. Fax: 06-1/215-5590.

Elektronikus levélcím: szfold@mail.datanet.hu

A Szabad Föld online elérési címe: www.szabadjfold.com

Kiadja a NEMZET Lap- és Könyvkiadó Korlátolt Felelősségű Társaság

1091 Budapest, Üllői út 51.

Felelős kiadó: Liszkay Gábor, a NEMZET Lap- és Könyvkiadó

Korlátolt Felelősségű Társaság ügyvezető igazgatója

Lapigazgató: Szeredi Pál

Ügyfélszolgálati iroda (9-16 óráig): 1191 Budapest, Üllői út 51. (telefon: 06-1/215-3976).

Keretes és apróhirdetések felvétele: Mahir Press Média Kft., 1075 Budapest, Wesselényi u. 8.

Telefon: 06-1/342-6164. Fax: 06-1/342-6132.

A hirdetések tartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget.

Terjesztik: árusításban a HIRKER Rt., az NH Rt. és a regionális részvénnytársaságok; előfizetésben a Magyar Posta Rt.

Külföldről előfizethető a Hungaropress Sajtóterjesztő Kft.-nél, 1117 Budapest, Budafoki út 70.

Előfizethető a hírlapkezelési irodában (Budapest XIII., Lehel út 10/A, levélcím: HELIR Budapest 1900), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáiban, vidéken a postahivatalokban.

2001. január 1-jétől érvényes áraink:

Egy példány ára 124 Ft.

Előfizetési díj egy hónapra 448 Ft, negyed évre 1344 Ft, fél évre 2688 Ft, egy évre 5376 Ft.

Beküldött kéziratot nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Index: 25 777

Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Lendvai Lászlóné vezérigazgató

Internet: http://www.lang.hu/szikra.nyomda. e-mail: szikra@lang.hu

ISSN 0133-0950

Lapunkat rendszeresen szemléli Magyarország legnagyobb médiafigyelője az

»OBSERVER«
BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, VIII. ker. Auróra u. 11.

Telefon: 303-4738, Fax: 303-4744

http://www.observer.hu